

Niepewność i argumentacja:

podejmowanie decyzji w warunkach niepewności w sporach prawnych

Prawnicy reprezentujący klientów w sporach prawnych zmuszeni są podejmować decyzje w warunkach niepewności. Jest to niepewność szczególnego rodzaju, obejmuje bowiem z jednej strony niepewność co do możliwych rozstrzygnięć sędziego, ale również niepewność co do działań jakie podejmie przeciwnik procesowy, czy choćby w końcu niepewności co do preferencji jakie względem rozstrzygnięcia konkretnego sporu przedstawia klient.

O ile można argumentować, że istnieje kategoria spraw prostych, powtarzalnych, a w końcu przewidywalnych, to nie sposób nie zauważyć, że istnieją również sprawy z gołą odmiennie. Na przykład trudne sprawy precedensowe (np. dotyczące kwestii, która nie było uprzednio rozstrzygana przez sądy), czy też sprawy w których z uwagi na ilość możliwych rozstrzygnięć nie sposób przewidzieć co właściwie orzeknie sąd (np. co do wysokości orzeczonego na koniec odszkodowania), a także co zrobi przeciwnik procesowy (np. czy podniesie określony argument lub złoży dany wniosek w trakcie postępowania). W tych bardziej złożonych, skomplikowanych sprawach bardzo trudno lub w ogóle nie sposób przy aktualnym stanie wiedzy przewidzieć przebieg takiego postępowania. Mimo to, nierzadko prawnicy zobligowani są do rekomendowania sposobów postępowania i przyjęcia określonej strategii procesowej w takich właśnie, głęboko niepewnych warunkach.

Jakie rady można udzielić w takiej sytuacji? Jak należy analizować taką sytuację? Co charakteryzuje tę sytuację i co właściwie sprawia, że w istocie jest ona *niepewna*? Jak i jakie decyzje podejmować w takich sytuacjach? Czy i jak da się technicznie wesprzeć prawników w podejmowaniu tych decyzji?

Celem tego projektu jest próba przyjrzenia się tym pytaniom z perspektywy zarówno teorii prawa, która od wielu lat była zainteresowana problemem niepewności, ale również szczególnych dyscyplin, które za centrum swojego zainteresowania biorą właśnie problem podejmowania decyzji w warunkach niepewności. Szczególnie ciekawy może okazać się problem podejmowania decyzji w warunkach tzw. *głębokiej niepewności*. W uproszczeniu mówiąc chodzi o sytuacje w której nie tylko nie znamy przyszłości, ale również nie jesteśmy w stanie z dużą (lub po prostu wystarczającą) pewnością określić, jakie scenariusze przebiegu, a i również zakończenia takiego postępowania są możliwe, jakie będą skutki naszych decyzji ani jakie wartości powinny przyświecać ich podejmowaniu. Pomocne mogą okazać się również refleksje dotyczące rozumowań prawniczych i ich formalnego przedstawiania, czy choćby właśnie przewidywania orzeczeń sądowych, które są szczególnym punktem zainteresowania nurtu badawczego określanego jako sztuczna inteligencja i prawo (ang. AI & Law).

Powodem podjęcia tych badań była wskazana już na wstępie specyfika działania prawników, jako osób podejmujących decyzje w warunkach niepewności. Mimo, że specyfika ta była badana dotychczas z różnych perspektyw, to perspektywy te rzadko kiedy wchodziły z sobą w dialog. Intencją niniejszego projektu jest zmiana tego stanu rzeczy. Powinno to z jednej strony umożliwić analityczne przyjrzenie się różnym strategiom podejmowania decyzji w sporach prawnych, z drugiej zaś stworzyć potencjalne podstawy teoretyczne pod praktyczne rozwiązania wspierające pracę prawników, czy zwyczajnie lepsze zrozumienie fenomenu *niepewności* w kontekście sporów prawnych.

Efektom projektu będzie wyróżnienie i scharakteryzowanie rodzajów niepewności występujące w sporach prawnych. Mając na uwadze specyficzną sytuację w której prawnicy podejmują decyzje, zbudowany zostanie teoretyczny model procesu decyzyjnego prawnika występującego w sporze prawnym uwzględniający interakcje z przeciwnikiem procesowym. Celem oceny, które ze strategii działania w sytuacji sporu prawnego są najbardziej wskazane w danym rodzaju niepewności, projekt stworzy środowisko do przeprowadzenia symulacji komputerowych w których możliwe będzie przetestowanie skuteczności danych strategii postępowania w sytuacji sporu prawnego w kontrolowanych warunkach.